

**2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XXII): regele gândirii luminate
prin sila făcută ideii se prăbușesc toate!-
Braniște „a gustat temnița pentru libera expresie a gazetăriei sale”**

regele gândirii luminate și judecății înțelepte în toate treburile noastre obștești

Prin cultură la putere!

Andre Șaguna
1841

Alexandru Mocioni
1909

Anul XVIII. Lugoj, Sâmbătă, 21 Aprilie (4 Mai) 1918 Nr. 48.

DRAPELUL

ORGAN NAȚIONAL-POLITIC.

Valeriu Braniște
1869 2019

Alexandru Mocioni n-a fost rege ...

1901 1919

„Drapelul” a fost singurul ziar românesc care a reușit să se mențină...!

A gustat temnița pentru libera expresie a gazetăriei sale ...

„Să ni se fie rușine obrazului!” - Iorga

150 de ani de la nașterea tribunistului

și nu odată am dat greș, când nu l-am ascultat sagunism - tribunism - sămănătorism

În 2019, comuna Cincu Mare și orașul Lugoj ar trebui să comemoreze **150 de ani de la nașterea tribunistului Valeriu Braniște** (n. 10/22 ian. 1869 – d.1 ian 1928, Lugoj). În lucrarea „Publiciști precursori ai Marii Uniri”, autorul Stelian Vasilescu îi prezintă pe scurt activitatea depusă la „Drapelul”: «În 1901, va scoate, la Lugoj, „Drapelul” pe care-l va conduce vreme de 18 ani, pînă în 1919, după Unirea pentru care scrisese și luptase zeci de ani. Aici, la **Drapelul**, va face Braniște dovada adevăratei sale forțe culturale și politice. Aici va scrie cîteva mii de articole, recenzii, evocări, schițe etc, cuprinzînd diverse domenii de activitate. Va fi unul din marii gazetari ai epocii, el putînd fi pus (fără nici o teamă de a greși) alături de Slavici, Ghibu, Goga, Goldiș. Iată profesiunea de credință făcută public la apariția „Drapelului”: „**Vom propaga spiritul păcii și al bunei înțelegeri între popoarele patriei noastre**, ca, pe baza dreptății și respectării reciproce a drepturilor, să conlucre cu toate împreună la ridicarea bunăstării țării, distribuindu-se drepturile și datorințele în mod egal și just, între toate naționalitățile, cari constituie și dau caracterul statului nostru ca stat poliglot, atît pe baza istoriei, cît și a compoziției sale actuale”. Cu timpul ziarul va deveni steag al luptei pentru înfăptuirea marelui act al Unirii. (n.a. **Drapelul**. Organ național – politic. Apare la Lugoj, bisăptămînal 1 ian. – 30 dec. 1901 și trisăptămînal 1 ian. 1902 – 1 oct. 1919, zilnic pînă la 8 ianuarie 1920. Director: Valeriu Braniște 1901-1919 și M. Gașpar – de la nr. 78/1919. Redactor responsabil: Corneliu Jurva 1901-1915, Nicolae Jugănarul 1916-1920. Reflectă

mai ales preocupările și punctele de vedere ale intelectualității bănățene). Cităm o pagină antologică din „**Drapelul**”, datorată lui V. Braniște: „**Cine cunoaște istoria, tradiția și aspirațiile neamului românesc**, nu poate nici presupune că poporul român, câtă vreme va mai avea conștiința de sine, se va împrieteni vreodată cu o politică, ori cine ar profesa-o, care concludă în abdicarea la existența proprie națională. Om cu minte nu poate presupune așa ceva despre un popor cu conștiința de sine, a cărui istorie nu este altceva decât un lung lanț de lupte și suferințe pentru susținerea, apărarea și dezvoltarea individualității sale distincte naționale. Și dacă părinții și înaintașii noștri au putut duce lupta aceasta înainte, secole de-a rândul între împrejurări de tot grele, mai grele decât cele de astăzi, de ce să obosim chiar noi urmașii lor mai înaintași în toate privințele. **De ce? Ni se zice că e luptă în van. Cum să fie luptă în van? Doar am rezistat tuturor tentațiilor, am supraviețuit toate năvălirile, am rămas după aproape 2000 de ani tot ceea ce au fost străbunii noștri pe care i-a ajuns aici prima năvală de neamuri călătoare. Sîntem aici și vom fi.** Aceasta e un rezultat pozitiv, un fapt care nu se poate tăgădui. Doar nu succese efemere decid soarta peste capul lui”».

În România zilelor noastre, memoria publicistului și a luptătorului pentru Marea Unire este păstrată prin câteva străzi (în diferite orașe) și de Colegiul Tehnic din Lugoj. În memoria efemeră a siteurilor web Valeriu Braniște este amintit rar. Puține referiri, la activitatea sa, din anii de neutralitate românească (1914-1916) și din cei în care România a participat la război împotriva Austro-Ungariei (1916-1918), perioadă în care Braniște continua să susțină apariția publicației „**Drapelul**”, tirajul acesteia scăzând de la peste 2000 de ex., la doar 300 ex. În cursul anului 1918, ca membru în Comitetul Executiv al P.N.R. a fost somat să semneze o declarație de loialitate față de guvernul maghiar; în urma refuzului categoric, a fost arestat și a executat nouă luni de închisoare la Seghedin (a doua sa întemnițare). Pentru activitatea sa publicistică, la 7 iunie 1919 a fost ales membru de onoare al Academiei Române. În cursul anului 2018, numele său a fost rar amintit, deși a depus o activitate intensă pentru organizarea Marii Adunări Naționale din 1 decembrie 1918. Istoria învățământului românesc din multe localități trebuie să consemneze contribuția lui Valeriu Braniște; în calitate de șef al Resortului Culte și Instrucțiuni Publice din cadrul Consiliului Dirigent al Transilvaniei a militat pentru crearea la Cluj a Universității Daciei Superioare dar și a numeroase licee și școli românești de stat.

Marele istoric Nicolae Iorga consemna la moartea acestuia: «Valeriu Braniște a fost acesta și atâta: cărturar, profesor, scriitor, gazetar - mai ales gazetar, pe un timp când în țara lui roabă, nu era un loc mai expus ca acesta. **A gustat temnița** pentru libera expresie a gazetăriei sale. **A gustat-o de la dușmani**, cari nu știau că **prin sila făcută ideii se prăbușesc toate regimurile**. Iar după ce visul lui a devenit faptă ... După aceea de două ori a căzut la alegeri ...**Să ni se fie rușine obrazului!**». În întreaga activitate Valeriu Braniște a avut sprijinul tuturor membrilor familiei Mocioni, aceștia susținând presa românească. Întregul Banat nu ar trebui să uite că „**Drapelul**” **a fost singurul ziar românesc din Banat, Transilvania și Ungaria care a reușit să se mențină** întreaga perioadă a primului război mondial!

Să revedem o mică parte din seria mare de articole apărute (în „**Tribuna**”), la decesul marelui om politic român Alexandru Mocioni, în conacul său de la Birchiș - pe 1 aprilie 1909 - într-o cameră al cărei interior a fost astfel descris: «„Mobilierul odăii din lemn simplu de brad,

vopsit într-o culoare aproape primitivă, două sofale și câteva fotoliuri, o oglindă mare, un birou, două mese și un lavabou. De nu ar fi fost câteva necesarii de argint și alte mărunțișuri, te-ai fi crezut într-un interior de casă umilă. Lipsa fasturilor spune lămurit caracterul ales, frumos, dintr-o bucată, al acestui om nobil.

Alexandru Mocioni s-a impus în fruntea luptei românilor pentru drepturi naționale, fiind un veritabil doctrinar al acesteia. **„Alexandru Mocioni n-a fost rege, dar a fost regele gândirii luminate și judecății înțelepte în toate treburile noastre obștești** din ultimele decenii. Vorba lui cumpătată, sfatul lui temeinic a fost în cele din 4-5 decenii aproape pretutindenea hotărîtor, **și nu odată am dat greș, cînd nu l-am ascultat ...**” - spunea **Patriarhul Miron Cristea** la înmormîntarea fruntașului bănățean». **„Funerariile lui Alexandru Mocsonyi”** au fost descrise de **„Tribuna”** din Arad (nr. 69 din 29 martie/ 11 aprilie 1909) unde descoperim «discursul rostit de dl dr. Valeriu Branisce în mausoleul din Foen (reproducere după **„Drapelul”**): **Jalnici ascultători, (...)** Prin Alexandru Mocsonyi s’a cristalizat conștiința națională a poporului, s’au lămurit aspirațiile noastre culturale, economice și politice, s’a statornicit poziția, ce ne revine ca popor egal îndreptățit în legăturile de stat, din cari facem parte constitutivă. Cu agerime de profet, a stabilit acele adevăruri, dela cari nu se pot abate implacabile legi ale evoluțiunei. (...) Superba imagine din viața universului, pe care a fixat-o **Eminescu** în splendidul vers: **„Icoana stelei ce-a murit/ Încet pe cer se suie; Era, pe cînd nu s’a zărit,/ Azi o vedem, și nu e.”**

Pe cînd era, nu ajunse încă lumina să ajungă în toate straturile societății noastre; acum deabia, cînd nu mai este, se desface grandiositatea astrului înaintea ochilor noștri, devenind lumina lui: steaua conducătoare a vieții noastre naționale. (...) Odihnește în pace, iar lumina ta să lumineze pînăce se vor mai cutremura munții și înfiora apele de sunetul dulcelui grai românesc! **Odihnește în pace!**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xxii-regele-gindirii-luminate-144381.html>

În: *Tribuna*, 2 iunie 2019